

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

БРАНИЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ

ВЛАСНИК

УДРУЖЕЊЕ ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА
У СРБИЈИ

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

МИЛАН СТ. МАРКОВИЋ
ПРАВОЗАСТУПНИК

БРОЈ 2.

У БЕОГРАДУ 16. ЈАНУАРА 1899. ГОДИНЕ

ГОДИНА VI.

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА Д. ДИМИТРИЈЕВИЋА, ИВАН-БЕГОВА УЛИЦА БР. 1.

1899.

С А Д Р Ж А Ј

СТРАНА

Живко М. Милосављевић, професор Вел. Школе: Општи грађански законик и римско право у Немачкој . . .	49
Ђорђе Б. Несторовић, судија Првост. Суда за вар. Београд: Из судске праксе: I. Стриц и синовца. (Свршетак) . .	53
Љуб. Д. Јовановић, судија пропушачког Првост. Суда: О надлежности . . .	63
Гојко Ст. Павловић, капетан-аудитор: Општа карактеристика нових школа у кривичном праву. Од проф. Чубинског. Превод с руског. (Свршетак)	70
Из Суднице: III. За прекидање истраге вођене противу презадуженога, надлежан је суд, а не последни судија. Саопштио Мих. Р. Радивојевић, судија алеке. првост. суда. — IV. Може ли раздвојено живећа жена, пре окончаног брачног спора, тражити за обезбеду свога примања, стециште своме мужу? Саопштио М. Ст. Драгутиновић, писар лесков. првост. суда . . .	81
Према чл. 9. и 10. зак. о српској класној лутрији набавка страних срећака није забрањена, ако нису набављене у цели препродаје. Решења опште седнице Касационога Суда. Саопштио Ђ. С. Чохаџић писар Касац. Суда	85
Страно правосуђе: I. Може ли бити крађе електрицитета?	86
Условно помиловање у Немачкој	87
Читуља: Др. Павле Хиншијус. — Др. Карл Ото Милер. Чедо Мариновић	88
Књижевне вести	90
Весник	92
Белешке	95
Исправка	95
Позив на претплату и упис у чланство	96

БРАНИЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНЕ И ДРЖАВНЕ НАУКЕ
ОРГАН УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА У СРБИЈИ

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милан Ст. Марковић, ПРАВОЗАСТУПНИК

ИЗЛАЗИ:

1. и 16. сваког месеца

УРЕДНИШТВО:

Дубровачка улица бр. 18.

ОПШТИ ГРАЂАНСКИ ЗАКОНИК

И

РИМСКО ПРАВО У НЕМАЧКОЈ

Познато, је да је Августа 1896. г. промулгован нови Општи Грађански Законик за немачку Царевину. Тај ће законик ступити у живот 1. Јануара 1900. У томе законуку има доста ствари, по којима судећи, грађанско ће се законодавство XX. века у Немачкој разликовати од дотадањег законодавства у многеме погледу. Ново дело одликује се не само својим општим карактером, као обавезно за целу Немачку, не само савршенијом техничком обрадом и модификованим распоредом појединих приватно-правних института, већ и по гдекојим новијим назорима теоријске природе. Ма да је и то ново дело засновано на темељу римскога права; ма да су вечити принципи из *Corpus juris* главни стубови и те нове законодавне зграде, ипак ступаће у живот новог законика и нови програм наставе на правним факултетима не могаше проћи без осетне штете по интензивност студије римскога права. Жаљење за сужавањем обима и значаја студије римскога права у Немачкој, где се оно у XIX. веку и испело на своју садашњу висину, нашло је израза у једном некрологу, колико чудном толико и духовитом и инструктивном, намењеном „Курсу Пандеката.“ Тај је некролог написао неки Dr.

jur. Luetzger у додатку једнога броја познатог Минхенског листа *Allgemeine Zeitung*, за пр. год.

Он гласи:

„Недавно је пројурила кроз целу нашу земљу вест о једној скорашњој смрти. Њу је објавила и сама државна власт, мирно, свечано, без узбуђења. Њу су репродуковали и сви наши листови; али на њу је обраћена врло слаба пажња, и она не изазва ничију сузу жалости. Око смртних остатака великога покојника није се чуло никакво појање, нити плач: „Њега чак не испрати ни свештеник.“ Међу тим покојник је био величина поштовања достојна и припадао је ученоме свету. Губитак таквих великана не јавља се свакога столећа. Сваке године око њега скупљаше се хиљаде и хиљаде слушаца, слушаше жељно његове речи и гуташе његове поуке; али сваки у томе не успеваше. А они који, ма и независно од своје воље, пролазише поред њега и не обраћајући на њ' своју пажњу, доцније то љуто изнашташе.

Па ко беше та величина из ученога свега? То је „Курс Пандеката“, који услед једне одлуке пруског министра правде од 6. Јануара 1897. мораде ишчезнути из програма универзитетских предавања, после дугог живота од скоро 800 година.

Наш је покојник рођен у Болоњи, око 1100. г. после Хр., од оца Dr. Irnerius-a, који беше *magister artium* у тој вароши. Тај човек отрже од заборавља Јустинијанов *Corpus juris* и узе га за предмет својих студија и тумачења. Из његова рада поникао је „Курс Пандеката“, који привуче на се велику пажњу и владалаца и папа. Кад стаде на своје ноге, *cupida legum juvenus* из свију хришћанских земаља западне Европе појури у Италију, да тамо под њеним поднебијем види тога чудноватог дечка и да од њега прими поуке. Људе који се о њему стараше и који радише на његовом јачању и развијању, назваше Глосаторима; а они после ових добише име *postglossatores*. Кад дечко одрасте, Кијас (*Cujas*) га прими к себи и с њим основа *француску школу романиста*. После тога виђамо га у Холандији за време Хуга Гроција и најзад у Немачкој где пада у руке присталица *природнога права*, међу којима се налазаше Томазије, који живљаше за време владе пруског Фридриха Вил-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

хелма I. „Курс Пандеката“ већ поче тада губити своју младићску бујност; старост му се већ приближаваше, јер присталице природнога права оспораваше и одбациваше све оно што по њиховом схватању не одговараше природи и разуму. Али кад се оно после ратова за независност у Немачкој духови пробудише и почеше живети новим животом, „Курс Пандеката“ узе нов младићски полет. Професор Хуго у Гетингену, велики Савињи и његов још већи ученик Пухта, који је науци отргнут и сувише рано, који себе назваше *историјском школом*, по томе што, противно учењу присталица природнога права, сматраше право свакога народа за продукт народнога духа, — по ново прихватише „Курс Пандеката“ и у својим списима сиђоше до старих извора права римске империје. Они на тај начин оживише дух Папинијанов, тога правника мученика,¹⁾ највећег римскога правника; и изнесе га пред своје младе слушаоце. У то време моћ Пандеката беше већа од националне жеље за унификацијом права. Када оно Тибо публикава у Хајделбергу 1814. г. своје значајно дело *Ueber die Nothwendigkeit eines allgemeinen bürgerlichen Rechts für Deutschland* (о нужности једног општег грађанског права за целу Немачку), тада устаде Савињи делом *Vom Beruf unserer Zeit für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft* (о позиву нашега времена за законодавство и правну науку) од исте године, са таком жестином и успехом, да се више нико не смеде усудити изнети жељу за унификацијом права. Али, по чудној иронији судбине, доцније је Савињију то дело помињато на најнепристојнији начин. Он постаде пруски министар правде; али се мораде повући пред покретом од 1848. г. и имаде несрећу да чује како му прогресивна странка довикиваше, да је он за себе сјајно доказао да нема позива за законодавца. — За тим у наше време заснова се ново немачко царство, и већ се отпоче старање о реформи општег грађанског права. У то исто време „Курс Пандеката“ беше у таком цветању као никада дотле; али то му беше пред саму смрт. Јеринг у Гетингену а Виндшайд у Лајпцигу беху највећи тумачи римскога права, и хиљаде младића жудних знања римских закона годи-

1) Папинијан је погубљен по наредби императора Каракале.

нама упираху своје погледе на њих. Поред тога Виндшајд доминираше и целом јуриспруденцијом; јер његово дело *Lehrbuch der Pandecten* могосте наћи на столу свакога судије: оно је прелиставано чешће и од самога *Corpus-a juris*. Та два човека умреше пре кратког времена, у маломе размаку, један за другим. Њих већ више не беше у животу месеца Јуна 1896. г. када немачки Рајхстаг усвоји Општи Грађански Законик за Немачку, који ће ступити у живот 1900. год. Тим актом нанесен је немачком општем праву, следствено Пандектама, смртан удар. Неколико месеца после тога Рајхстаг позива владу, да се у будуће у програму правне наставе на немачким универзитетима прво и најважније место да Грађанскоме Законнику. И то је тражење задовољено много брже него што се могло очекивати. Горепоменута одлука пруског министра правде гласи: да *Римско Право, стоиљено у једно с Историјом римског права, у будуће има служити у почетку правне наставе само као догматичка и историјска припрема за главну наставу из немачког Грађанског Законика.*¹⁾ Реч *Пандекста* која некада означаваше главни објекат и центар свију правних студија и не налази се више у новоме програму. Без сумње „Курс Пандеката“, због садашњих слушаца, продужиће још за неколико семестра свој бедни живот; али за у будуће његови су дани избројани: он је умро.

За покојником нико није заплакао, то је истина; али ми верујемо да многи са тугом у срцу гледа ту поштовања достојну величину како силази са катедре и са *sella curulis* (судске столице). Који је то правник који се не сећа, кад се пренесе у време својих студија, колико га је мука и напора стало потпуно разумевање Пандеката?

„Римско право, кад помислим на те, чини ми се да осетим на стомаку притисак великог тоцила“, рекао је један немачки песник (Шефел), помишљајући на муке којих га је стала студија Римскога Права. То исто веле и многи други. Али, да ли ће новим генерацијама бити лакше са новим програмом? Ми им јамачно на томе нећемо завидети. При свем том ми смо уверени, да ће

¹⁾ Тај значај има Римско Право на правним факултетима у Француској, а то је правац којим се од 1890. год. креће настава тога предмета и на нашем Правном Факултету у Београду.

универсално право *Corpus-a juris*, које је великим делом ушло и у нови немачки Грађански Законик, и дух Папинијанов, ма и у новој форми, владати и у будуће у правничким слушаоницама немачких университета. Ето то је вековно дело „Курса Пандеката.“ Пандекта су учинила своје: сад могу ићи.“

Ж. М. Милосављевић

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

ПИСМЕ

Б. В. НЕСТОРОВИЋ

I

Стриц и синовица.

(Свршетак)

Б.,

Као што смо и раније навели, законско наређење по коме питање о праву синовице има да се расправи, садржи се у §. 399. грађ. законика.

Тај §. 399. грађ. законика гласи :

„Унучад мушка без оца заосчала при наследству „представљају свог оца и добијају његов део, ш. ј. онолико „колико би он добио, да је жив, ма њих колико било. „Тако и праунучади мушкој припада део својих родитеља умрлих“.¹⁾

Као што се види из овог законског наређења, у њему се говори о праву представљања или о репрезентацији.

У нашем грађанском законнику нигде се не прецизира шта се подразумева под правом представљања, ваљда због тога што ни у самом изворнику његовом, аустријском грађ. законнику, нема такве одредбе. С тога

1) Овај § нашег грађ. законика одговара §. 733. аустријског грађ. законика који гласи :

Jst ein Kind des Erblassers vor ihm gestorben, und sind von demselben Ein oder mehrere Enkel vorhanden; so fällt der Antheil, welcher dem verstorbenen Kinde gebührt hätte, diesem nachgelassenen Enkel ganz, oder den mehreren Enkeln zu gleichen Theilen zu. Jst von diesen Enkel ebenfalls Einer gestorben und hat Urenkel nachgelassen, so wird auf die nämliche Art der Antheil des verstorbenen Enkels unter die Urenkeln gleich getheilt. Sind von einem Erblasser noch entferntere Nachkömmlinge vorhanden, so wird die Theilung verhältnismässig nach der eben gegebenen Vorschrift vorgenommen.

ћу се помоћи француским Code Civil, који има следеће одредбе:

Чл. 739. — Репрезентација је законска фикција, чије се дејство састоји у томе, што репрезентант улази на место, степен и права репрезентираница.²⁾

Чл. 740. Репрезентацији има места до бесконачности у правој нисходећој линији. — Она је допуштена у свима случајевима, било да деца покојникова конкуришу с потомцима једног умрлог детета, било да су сва деца покојникова изумрла пре њега, па се њихови потомци нађу на истом степену сродства међу собом или не.³⁾

Г. Марко Стојановић у својој лепој и научној расправи „Закони Ред Наслеђа“ каже, да се под правом представљања разуме: „право потомка да у име свог умрлог претка наследи трећег свог сродника, кога би предак наследио, да је жив“ (стр. 11. П. издање), а ову дефиницију права представљања објашњава на страни 23. речима:

„Потомак сад ту долази, према праву свога претка „у онај исти положај, у коме у опште стоје сродници „према једном умрлом сроднику и његову имању, које „се наслеђује. За њих је то право толико колико и само „имање, јер се кроз њега долази до имања. *То тако „стоји, као да потомак шу наслеђује само право свог „претка. Прешково право на наслеђе дакле је шу као „предмет наслеђа.“*

Кад се, дакле, упореди дефиниција г. Стојановића с одредбом француског чл. 739. Code Civil, онда се види да је дефиниција г. Стојановића, на стр. 11. потпуно правилна тако да би се она могла усвојити. Али извођење г. Стојановића да се право представљања показује „као наслеђивање права свог претка“, и да се „претково право на наслеђе ту показује као предмет наслеђа“, бојим се да код неких не створи забуну односно разумевања права представљања⁴⁾.

²⁾ La représentation est une fiction de la loi, dont l'effet est de faire entrer les représentants dans la place, dans le degré et dans le droit du représenté.

³⁾ La représentation a lieu à l'infini dans la ligne directe descendante. — Elle est admise dans tous les cas, soit que les enfants du défunt concourent avec les descendants d'un enfant prédécédé, soit que tous les enfants du défunt étant morts avant lui, les descendants desdits enfants se trouvent entre eux en degrés égaux ou inégaux.

⁴⁾ И ако је г. Стојановић и у томе као и у свему осталом у својој расправи био врло пажљив, па је казао „као да потомак ту наслеђује.“

Што ово напомињем, узрок је тај, што међу нашим правницима има и таквих, који никако не могу да се ослободе од предубеђења, да је између деда и унукe прекинута веза наслеђивања услед преране смрти њеног оца, и да **баш због тога** она не може да се постави на исти степен, на којем се налази син оног покојника чије, имање има да се наследи. Бојим се дакле и сенке од помисли да и код права представљања ваља водити рачуна о каквом наслеђивању макар и права на наслеђе између унукe и њеног прерано умрлог оца.

Јер, и ако се репрезентант јавља фиктивно као репрезентирани, опет за то, у самој ствари, он не наслеђује репрезентанта у правом смислу те речи, него се само уздиже на ближи степен сродства према покојнику чије имање има да се наследи.

Право представљања је дакле, у извесном погледу више, него право наслеђа, па с тога и налазимо у свима уџбеницима и свима коментарима грађ. права утврђене ове консеквенце:

1., да репрезентант може представљати и онога, чије је наслеђе одбио;

2., да потомак може представљати и онога свог претка, односно чијег је имања оглашен за недостојног; и

3., да репрезентант не одговара за дугове онога кога представља, него за дугове покојника чије имање наслеђује, наравно ако се наслеђа прима без пописа.

Свега тога не би могло бити да се репрезентант сматра као наследник репрезентираног, а право представљања као право наслеђа.

А кад смо све то видели и све то утврдили, онда нам се не може на име него да дефиницију права представљања узмемо од речи до речи онако како ју је поставио чл. 739. Code Civil.

Према томе: **Право представљања је законска фикција, чије се дејство састоји у томе, што представник улази на место, степен и право репрезентанта.**

У случају који овде третирамо, синовица представља свога умрлог оца; она дакле улази на место, степен и у права тога свог оца у погледу на наслеђе по-

којникове (дедине) заоставштине. Другим речма она се сматра као син покојников као *alter ego* свог оца,¹⁾ а не као његова унука, и према томе јасно је: да ће она, вршећи права свог оца, наследити у оној мери покојника, у којој би њен отац наследио да је жив.

Према овоме, што сам доведе изложио, јасно је, да је некоректно тврђење Касац. Суда, напред означено под 3., да се унука према покојнику сматра као његова кћи.

Јер тако тумачење не допушта појам о праву представљања, и

Јер се унука може сматрати као кћи покојникова само онда, кад би она представљала своју мајку, пошто, уздижући се на њен степен сродства, она се тада у погледу на имање покојника другаче не може ни сматрати него као његова кћи.

А да ли тако тумачење не одобрава §. 399. нашег грађ. законика?

Да видимо и то.

У томе законском наређењу каже се: „*унучад мушка без оца заостала при наследству представљају свог оца*“. И само' за то што се ту каже „унучад мушка“, противници синовице тумаче да само деца мушког пола умрлог сина покојниковог могу представљати свог оца, а женска деца не, јер веле, она сачињавају женско потомство и као тако оне могу конкурисати у наслеђу свог деде само са кћерима његовим према наређењу §. 400. грађ. законика.

И заиста, кад се разгледају напред наведене примедбе Касац. Суда, онда ту се нађе и овакав став: „Женско дете може стати на место свог умрлог оца само са онаком и оноликом правном способношћу за наслеђе, колику способност у опште даје наш грађ. законик женској деци у наследном праву (§. 400. гр. зак.)“.

Међу тим цитирањем §. 400. онда кад хоће да се представи право синовице, од једне погрешке праве се две, пошто синовица по свом праву никад не долази нити може доћи под наређење §. 400. гр. зак. јер она није *женско већ мушко потомство*.

Да би се ово боље разумело, ја ћу се поставити на практично земљиште и одатле изнети питање: *шта је мушко а шта женско потомство?*

1) Јер у дефиницији рекосмо представник улази на степен репрезентиранога.

И одиста, кад би сте ма коме оцу фамилије поставили питање, кога сматра за своје женско а кога за мушко потомство, он би вам просто одговорио: *пошомство моје кћери моје је женско, а пошомство мога сина моје је мушко пошомство*, без обзира на то има ли у тим потомствима мушких и женских или једних и других.

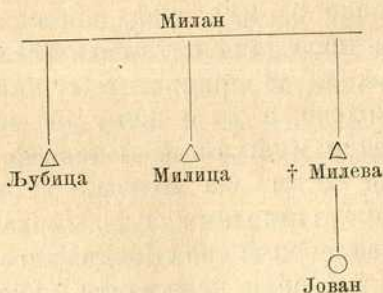
На исти начин ако се запитамо које је мушко, а које женско потомство покојника, чије имање има да се подели међу наследнике, морамо одговорити: *да је женско пошомство пошомство од његове кћери, а мушко од сина*.

У једном колелу нису дакле сва деца мушког пола мушко потомство, а сва деца женског пола женско потомство, него се та разлика чини по томе да ли потомство проистиче од сина или кћери.

А да је то одиста тако, налазимо најлепшу потврду у самом закону, а специјално у другој тачци §. 400. грађ. законика гди се каже: „*Женско пошомство дели са женским а по праву представљања*“.

Ну да би нам ово законско наређење било што јасније и да би на основу њега и напред изложено гледиште о потомству доказали, нужно је узети један пример и то овај: Покојник Милан, оставио је две кћери Љубицу и Милицу. Трећа кћи Милева је умрла пре свог оца и оставила сина Јована.

У шеми представљено то изгледа овако:

Шта је сад тај потомак Јован? Јели он мушко или женско потомство свог деде пок Милана?

Ако је он женско потомство, онда ће по §. 400. делити са женским, т. ј. са својим теткама Миланово имање на равне делове, јер он представља само своју матер пок. Милеву.

Ако је мушко потомство, само за то што је мушкарац, онда пошто по §. 396. грађ. законика само „*мушки потомци*“ од сина добијају први наслеђе, а не и од кћери, то по томе §. 396. Јован не може ништа добити. Али онда он не може добити ништа ни по §. 400. грађ. зак. јер по њему само женско потомство дели са женским по праву представљања, а међу тим ми пођосмо с претпоставке да је он мушко потомство пошто је мушкарац.

Из овога што сам навео и сувише јасно излази: да се потомство једног лица не дели у мушке и женске по свом полу, јер се тада појављује једна правна збрка, него по томе да ли потомство произилази од сина или кћери покојникове.

Према томе Јован је женско потомство пок. Милана, и као такав у деоби његовог имања представљаће своју умрлу мајку а кћер Миланову, и на основу тога добиће шрећину имања пок. Милана.

Ја сам уверен да ће се и противници синовице сложити са мном да Јовану има припасти трећина имања, а не цело имање његовог деде, при свем том што се у §. 400. грађ. законика говори да *женско потомство* дели по праву представљања са женским. Али, пристајући на такав закључак, они и нехотице признају и то да Јован, и ако је унук мушког пола, опет за то не долази у мушко већ у женско потомство пок. Милана.

Али није само та консеквенца коју нам даје тумачење друге тачке §. 400. грађ. законика, него има и друга једна која врло јако поткрепљује моје напред изложено тумачење, да се приоритет мушких ограничава само на једно колена, а да о њему не може бити речи онда, кад је реч о мушким и женским, који не произилазе од једног истог оца колена.

И заиста, ако замислимо да је умрла кћи покојникова Милева имала не само сина Јована него и кћер Зорку, онда је јасно да ће Јован искључити *само* своју сестру, али тетке не, јер оне имају за оца колена са свим друго лице.

А сада да се поново вратимо на питање које имамо у задатку, на питање о праву синовице.

Упоредујући положај њен према њеним стричевима долази се до закључка: да се она налази у истом положају према њима, у коме се сестрић налази према

својим теткама (у нашем примеру Јован према Љубици и Милици).

Јер, онако исто као што је Јован унук мушког пола, а припада женском потомству, и као такав дели са осталим женским потомством, тако и обратно синовица, и ако је женског пола, припада мушком потомству покојниковом, услед чега излази да она треба с њима да дели имање тога покојника.

И заиста, тако и јесте.

Синовица у своме непосредном сродству нема ни рођеног брата нити његовог потомства, те да би она била искључена из права представљања свог оца, а уједно и из наслеђа по §§. 396. и 397., а њени стричеви према њој су сродници посредни од другог оца колена, услед чега питања о приоритету између њих не може ни бити.

Према томе не одговара закону и аргуменат опште седнице Касац. Суда од 14. фебруара 1886. Бр. 276 (види Збирку г. Максимовића, књ. I. стр. 39) „у духу овог првенственог права представљања само за мушко потомство, законодавац је даље у §. 399. грађ. зак. наредио, да и унучад мушка без оца заостала имају првенствено право представљања свога оца, а о женском потомству ни у једном од горњих прописа нема ни речи, да и оно може представљати свог оца, нити да по каквом представљању може добити у наслеђе очин део имања.“

Јер логична последица наведених примедба Касационога Суда била би та: да унука, путем представљања, не може наследити свог деду, ако јој је отац умро пре деде, ни онда кад нема ни браће ни стричева, јер „о женском потомству ни у једном од горњих прописа нема ни речи да и оно може представљати свог оца и добити у наслеђе очин део имања.“

Међу тим то тврђење никако не стоји, и за доказ тога нека ми је допуштено навести оно што је поводом тога казао г. М. Стојановић, на страни 23. своје књиге. „Тиме, вели он, што је у §. 396. казано, да деца мушка и њини мушки потомци добијају *први* наслеђе, тиме још није казано, да њини женски потомци *не добијају никада* наслеђе, ни онда кад мушких потомака нема.

„Као год што по овим речма, које су даље у том параграфу: „они (мушка деца и њихово потомство) искључују сестре“, нема сумње, да се код деце замишљао

случај, да је од умрлога остало и мушке и женске деце, па је казано, да мушка наслеђују и да женску (сестре) искључују; тако мора бити да је и код *поштомака* замишљен случај: да је од једног, пре тога умрлог мушког детета, остало и *мушких и женских* потомака, па је једном истом речи то и за њих казано.

„Но, као год што код првог случаја, где мушка деца прва наслеђују и женску искључују, не треба мислити, да женска деца не могу никада наследити, ни онда кад мушке деце нема; тако исто не треба мислити, да и женско потомство умрле мушке деце не може никада наследити *ни онда кад мушког пошомства нема*.

„Свакојако у овим параграфима **нема наредбе**: да женско потомство *не добија*, правом представљања свог мушког претка, наслеђе од њега *ни онда кад од шог претка мушког пошомства нема*.“

У допуну овог излагања г. Стојановића, ја ћу покушати на овом месту дати разлога, да у закону не само да нема наредбе о томе, да женско потомство не добија правом представљања свог мушког претка наслеђе, него да баш §. 399. собом казује да синовица, правом представљања свог оца, има права наследити онолико од имања свог деде, колико би он наследио да је жив.

И заједно, ако се само дубље размисли шта значе речи „**унучад мушка** без оца заостала“ у §. 399. грађ. законика, онда се долази до закључка да „унучад мушка“ у §. 399. не означавају само унучад мушког пола, онако исто као што смо видели, приликом објашњења §. 400, да „женско потомство“ не означавају само *унуке од кћери*, него цело потомство кћерино, дакле и синове и кћери њене.

Јер, као што смо и мало час казали, ако би се узело, као што неки погрешно и раде, да речи „унучад мушка“ означавају само унука а не и унуку по сину, онда би се дошло до апсурдног закључка, да кад покојник н. пр. остави једну једину унуку по сину, а ни једног сина у животу, нити потомство од осталих синова, онда да та унука не би могла наследити свог деду, јер нема законског наређења по коме би јој се могло признати и до судити дедино имање у наслеђе, пошто се у закону нигде

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB

не говори о представљању покојниковог умрлог сина у лицу његовог женског потомства!

А да се овај случај не може подвести ни под наређење §. 400. грађ. зак. знамо већ из онога што смо казали напред, говорећи о томе законском наређењу.

Очевидно је дакле да речи „мушка унучад“ не значе унучад по сину *мушког пола*, него значи „*мушко пошомство*“ који је термин употребљен у §. 396. грађ. зак. а говорећи о томе §. видели смо да тај термин значи *покојниково пошомство по сину*.

Али потомство покојниковог сина не мора се састојати само из мушких него може и из мушких и женских или само из женских чланова. Па ипак у сва три случаја све је то мушко потомство покојниковог сина, као што закон каже у §. 396. или што је једно исто „мушка унучад“ покојника чије имање има да се наследи, као што вели § 399. гр. зак.

Према томе, ако бисмо прочитали §. 399. грађ. зак. онако како он треба да гласи, онда би он овако гласио: „*покојникова унучад од сина, без оца заостала, при наследству представљају свог оца и добијају његов део, ш. ј. онолико колико би он добио да је жив*“, и т. д.

Наравна је ствар да на случај кад би било мешовите унучади од једног сина, да би мушки искључивали своје сестре према наређењу §. 396. грађ. зак. и добили онолико колико би добио њихов отац, а њихове сестре само уживање и пристојно удомљење из тога дела.

Пошто смо на овај начин утврдили да унука покојникова по сину припада мушком потомству покојниковом, то онда, кад се нађе сама, она представља свог оца, и по основу тога представљања ступа на место, степен и у права свог оца.

И сад, кад она не би имала стричева, т. ј. кад покојник не би оставио синова у животу, онда би и „противници синовице“ морали признати да унука, представљајући свог оца, треба да наследи деда, при свем том што се у закону нигде изрично не каже, да и женска деца могу представљати свог умрлог оца, кад је реч о наслеђивању дединог имања.

Међу тим чим се поведе реч о случају кад синовца има стричева, они одмах долазе у забуну и налазе

да у §. 399. грађ. зак. нема наредбе о представљању умрлог сина од стране његовог женског потомства!

Према томе очевидно је да „противници синовице“ до својих погрешних закључака не долазе због тога, што у закону нема одредбе о томе, да и женска деца могу представљати свог претка, јер такве одредбе као што видесмо, и у закону има, него до таквих закључака долазе једино с тога што сматрају да мушко потомство једне гране може искључивати потомство друге гране, ако у њој буде само женских чланова. Другим речма, по њиховом мишљењу, о приоритету мушких ваља водити рачуна не само онда, кад је реч о конкуренцији на наслеђе извесног лица између његових синова и кћери или њиховог потомства, него и онда кад је реч између потомства два сина, па једно представљају само чланови женског пола.

Јер, заиста, признати да стриц и његово потомство може искључивати синовицу из наслеђа оног дела које би њен отац добио да је жив, ништа друго не значи него то: да мушкарци једне гране мушког потомства покојниковог искључују женске друге гране тога потомства. А баш таквог наређења у закону нема, него на против, закон, утврђујући у §. 396. приоритет синова и њиховог потомства према кћери покојниковој, каже у §. 397. да женска деца „у овом случају“ добијају само издржање и удомљење, а §. 399. грађ. законика не говори о приоритету него само поставља начело колико свака поједина грана мушког потомства, или простије речено, колико добијају деца или унуци покојниковог умрлог сина, било да су остала на наслеђе сама или да поред њих има у животу још кога сина покојниковог или његовог потомства, не упуштајући се у питање: да ли се то потомство састоји само из мушких или само из женских чланова.

Према свему што смо овде изложили излази:

1-о, да синовица долази на наслеђе свог деде *путем представљања свог оца*, по §. 399. а не по §. 400. грађ. законика, као што се вели у последњим примедбама Касац. Суда, јер се у томе законском наређењу говори о праву представљања потомства кћери а не сина покојниковог;

2-о, да синовица, немајући рођене браће, представља једну грану мушког потомства, и према томе не појављује се према свом деди као кћи, (као што се тврди у наведеним примедбама), већ пењући се на степен и место свог оца и ступајући у његова права, *штоји према свом деди као син*;

3-е, да синовица, представљајући свог оца, представља у исто време једну грану мушког потомства, док другу грану истог потомства покојниковог представља њен стриц (односно његово потомство). Па како се у §. 396. утврђује приоритет само мушком потомству према женском, и како у закону нигде нема наређења да мушкарци из једне гране мушког потомства могу искључивати женске из друге гране истог потомства, то и *стриц не искључује ниши може искључивати синовицу према пошављеном начелу о приоритету у §. 396. грађ. зак.*

Спрам изложенога: **Синовица има права на онолики део имања свог деде, колики има и њен стриц, односно његово потомство.**

О НАДЛЕЖНОСТИ

Међу појединим властима дешавају се често пута сукоби о томе, која је од њих надлежна, да у појављеном каквом случају изврши и примени извесна законска наређења.

Ови сукоби произилазе само услед непотпуности и нејасности појединих закона, који имају да се изврше. Таквим законима или оскудева нарочити пропис, која је власт дужна да по њему поступа и да га врши, или пак, ако је и то испуњено, није нарочито означено, како ће та одређена власт поступити са оним појављеним случајевима, који тим законом нису предвиђени, али који су по својој суштини и форми слични и подобни са предвиђеним случајевима у том закону. Међутим пак ови слични случајеви нису ни другим, ни нарочитим законима предвиђени.

Ова непотпуност и нејасност појединих закона о надлежности повлачи за собом забуну и код власти и код

грађана. Прве или не знају, или нису сигурне, да су оне позване у појављеном случају, да изврше поједина законска наређења, или пак нарочито гледају, да се тога посла ослободе и да друга, ма и непозвана власт тај посао сврши. Тако исто са друге стране, грађани не знају, којој ће власти, као надлежној да се обрате за очување или задобијање својих и нових права.

Законодавац је имао на уму, да се овако шта може да догоди; па се с тога и побринуо, да ти сукоби о надлежности и кад*се појаве, не остану само на тој појави, но да се исти што пре расправе.

Тако, он је прописао у §. 8. зак. о устројству Касационога Суда, да овај суд овакве појављене сукобе о надлежности између појединих власти расправи и да каже, која ће власт за појављени посао бити надлежна да га изврши.

Са овом одлуком највишег суда, било би ово питање о надлежности потпуно свршено, бар тако према казаноме изгледа, али да ли је баш тако и у ствари, да видимо.

Налазимо примера, да је и Касациони Суд у размаку извесног времена, у решавању оваквих сукоба, о једној истој ствари донео две различне и једна другој противне одлуке.

Ова појава и нагнала је нас, да ово питање изнесемо пред правни свет, те да се сви по могућности потрудимо, да ово питање начисто изведемо и да на основу закона изнађемо, која је од тих двеју одлука највишег суда правилнија и саобразнија закону.

Претходно да покажемо читаоцима овај сукоб, његово расправљање и резултат те расправе.

Између једног од наших првостепених судова и његовог судије за неспорна дела, појавио се сукоб о томе, који је од њих двоје надлежан за потврду уговора о продаји и куповини непокретног имања.

У првом сукобу, који се десио 1894. год. Касациони Суд донео је своје решење, да је за потврду таквих уговора по §§. 292—294. грађ. зак. надлежан суд, а не судија за неспорна дела. Разлог за овакву одлуку основао је на томе, што се тим уговором врши пренос непокретног имања, што је сâм посао око потврде скопчан са другим судским радњама, као одговарањем о те-

ретима, и т. д., што не долази у круг рада судије за неспорна дела.

У другом пак сукобу, који се десио ове године по истом предмету између истог суда и поменутог судије, Касациони Суд је донео решење, противно ономе горњем. Овим је решењем нашао, да је за потврду оваквих уговора по чл. 160. правила о поступању у неспорним делима надлежан судија за иста дела. Разлог оваквом решењу био је тај, што се у оваквом случају тврди признање поднетог писмена, а не тапија.

Према оваквим одлукама највишег суда извршио је потврду поднетих уговора у првом случају сâм суд, а у другом судија за неспорна дела.

Такве две различите одлуке нису расправиле питање о надлежности, но је готово остало то питање у оном истом стању, у коме је и пре сукоба постојало, или управо нађено је, да је и један и други за тај посао надлежан.

Да ли би на овоме могло ово питање да остане – ?

Извесно је да не може.

Кад нам дакле ни тај §. 8. није могао да донесе стално решење, по коме би се имали управљати у давом случају, онда нам је дужност, да по могућности утврдимо, која је од тих двеју изнетих одлука највишег суда правилнија.

Ово ћемо постићи тумачењем нашег грађанског за коника, који о тим уговорима у опште говори, а и самим прописаним правилима о поступању у неспорним делима, у вези један са другим.

Тумачити вољу и намеру законодавчеву, кад она није јасно и потпуно изражена, није лака ствар. Оно нас може повести и правилним путем, и онда ћемо постићи и правилан резултат, али ако пак пођемо погрешним путем, онда нећемо погодити праву законодавчеву ни вољу, ни намеру.

Оно истина ово последње и закон забрањује, а на име §. 8. грађ. зак., али тај исти пропис обраћа пажњу да сваки пази на речи и њихово право значење, да гледа на друге изложене посебне законе и нека испита намеру законодавца, па сравнивши га с овима, нека испита и протумачи, да се са основима здравога разума и природне правце слаже.

Ми ћемо се овога и држати.

Горњу разлику између правилнога и погрешног пута у тумачењу, не можемо другојачије ни познати, ако се у то тумачење и расправљање не упустимо.

Дакле да почнемо.

Кад погледамо све разноврсне уговоре и једностране и вишестране, које нам наш грађански законик показује, наилазимо на првом месту на вољу човечију.

Сваки такав уговор показује нам две главне радње. Прва је закључивање, а друга испуњавање тога уговора. Обе ове радње су тесно везане једна са другом.

И једној и другој радњи битан је услов поменута воља и сагласност тих воља. Али између ове две радње има и разлике. Разлика је та, што прва радња не може ни да постоји без те воље и сагласности, док друга, често пута не зависи само од те воље и сагласности, но са свим од других прилика и околности.

Да је ово овако, најбоље се види, кад се прочитају §. §. 13, 60, 61, 88, 531, 532, 540, 541, 545, 546, 547, 553, 554, 555, 559, 642, и 949 грађ. зак., чл. 2. тач. 10., чл. 3. и 151. правила о поступању у неспорним делима.

Изјављивање те воље у овим предметима закони наши толико је уважавају, цене и поштују, да је стављају на првом месту.

Но и ако је толика важност при закључивању уговора дата тој човечијој вољи, опет изјављивање њено није баш сасвим слободно. Она је ограничена у толико, у колико би могла да буде на штету самих уговорача, морала, реда и поретка.

То ограничење односи се, како на лица, која уговарају, тако и на предмет, о коме се уговара, а најзад и на начин, на који се уговарање врши. Ова ограничења налазимо у §. §. 28, 69, 533, 534, 535, 537, 538, 539, 793, 794, 843 и 950 грађ. зак., чл. 2. 154, 155. и 156. поменутих неспорних правила.

Према казаноме дакле, за важност каквог уговора потребно је, да своју вољу и сагласност изјаве способна лица о дозвољеном предмету и на дозвољен начин.

Такви закључени уговори имају једнаку силу и важност били они усмено или писмено, били пред судом или ван суда, пред сведоцима или без ових учињени — §. 540. грађ. зак.

Да ли према овоме може бити у каквом закљученом уговору чега спорног?

Не може. Такав уговор у своје закључивању зависи само, као што смо видели, од воље и сагласности воље уговорача, и кад он према наведеноме, ма како био закључен, има једнаку силу и важност, следствено, не може имати у себи чега ни спорног.

Кад се такав један уговор у опште поднесе власти на потврду, шта та власт има да тврди? — Ништа више, до само то, да потврди прву радњу тога закљученог уговора, који се једино састоји из воље и сагласности уговорача, дакле има да потврди ту вољу и сагласност.

Па како смо видели, да изјављивање те воље и сагласности с обзиром на изнета ограничења, не може бити спорно, онда је лако извести закључак, која је власт и надлежна за потврду те воље. За тај посао била би надлежна она власт, којој је поверено да предузима и ради неспорне-ванпарничне предмете.

Та власт на основу законодавног решења од 25. Октобра 1872. год. је судија за неспорна дела, коме је дужност, да ради сва неспорна дела, која дотичном суду буду долазила на решавање.

Да би овај свој закључак још боље и више утврдили, да проговоримо коју и о другој радњи тога закљученог уговора, о његовом испуњењу.

Као што смо раније навели, и тој другој радњи потребна је неопходно воља уговорача, али она више пута од те воље и не зависи, но сасвим од других законом предвиђених и непредвиђених случајева и прилика, у којима се налазе и уговарач и уговорени предмет.

Сва добра воља уговорача при закључивању уговора по неки пут не вреди, када се при испуњавању истог уговора и у њему изложених услова мора да стане по неки пут због најмање ситнице.

Према томе дакле, чим се ма и један од тих услова о испуњењу не могу да испуне, онда тек настају спорна питања, због којих по неки пут и прва радња изгуби сваку силу и важност.

Ово мора да буде, кад се ова друга радња, као важнија не може да изврши, јер шта вреди закључивање уговора, које је само лепа жеља да се извесан

какав правни посао сврши, док друга радња, испуњење тога закљученог уговора има да престави тек свршени посао.

Ова друга радња дакле, кад у извесним приликама не зависи ни од самих уговорача, онда следствено, не може зависити ни од потврде ма које власти; нити она може ту радњу при закључивању уговора да тврди. Та позвана власт тврди само дакле прву радњу, односно вољу и сагласност воље уговорача, као што је и раније казано, а да ли се та воља може и испунити, то је сасвим друга ствар. Власт о томе нити може, нити хоће да води рачуна, јер то је ствар будућности, и она као и уговорачи нису у стању ништа у напред да предвиде.

Све ово, што је до сада казано, вреди за све уговоре у опште, у које улазе и уговори о продаји и куповини непокретног имања.

И у оваквим уговорима изражена је воља и жеља уговорача, да имање једнога пређе у својину другог. Ово је та прва радња уговора. Да би се пак та воља и жеља испунила, треба онај, који имање на себе прима, да буде осигуран сасвим другом исправом, која је по нашим законима и његовим наређењима једини доказ о праву својине непокретности, и која ће имати да другу радњу уговорача престави као свршено дело.

Прво се огледа у закљученом уговору, а друго у тапијама.

За закључивање уговора тражи се само воља и сагласност, а да ко постане фактички господар какве ствари, па и непокретности, мора је себи законом прибавити, за које се прибављање тражи пуноважан основ и законичан начин. Овако наређују §. §. 225. и 226. грађ. зак.

У овоме и лежи та разлика између уговора о преносу имања и наших тапија. Док је за прве дакле потребна воља и њихова сагласност, дотле је за друге поред те воље потребно још много шта друго, као н. пр. треба преносилац да докаже, да је прави, једини и искључиви господар добра, које преноси. Да је то добро тачно означено по месту где лежи, и по величини. Да су границе и међе тачно означене, суседи уписати и т. д. Осим тога, да се ово све изврши у присуству надлежне општинске власти, продавца, купца и суседа тога добра.

У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А Б Л И О Т Е К А

Најзад, да то имаће није су чим оптерећено било дугом, смесништвом, уживањем или спором, као и да ли га продавац може пренети, а да то не буде противно закону. Ово се све најбоље види из §. §. 292, 293, 294, 295. 301. и 414. грађ. зак.; §. 471. грађ. суд. пост. и чл. 94. зак. о непосредној порези.

Истина код §. §. 292. и 298. грађ. зак. има височајше решење од 13. Јула 1850 год. В.М² 1197. (зб. V. стр. 259), које вели, да до установљења баштинских књига, судска потврђења тапија *и других уговора*, о преносу права притежавања, имају ону исту правну важност, коју и убаштинења по овим §§-ма законика имају. Но и овде према свему изложеном треба сада разумети онако, како то и наши закони траже, а то је, да су код нас сада тапије једини доказ о својини непокретног имања, док показани уговори о преносу имања не могу или управо нису тапије, но само исправе, на основу којих се може до ових тапија доћи.

Према свему, што је по овој ствари изложено, лако је увидети, зашто је за потврду уговора у опште, па и о преносу имања надлежна власт, која ради неспорне предмете, док за потврду тапије потребно је, да је суд потврди, јер се за њу траже сасвим други услови и многе ствари, које могу бити и спорне.

Да је овако о потврди уговора у опште мислио и сâм законодавац, то се најбоље да видети из самих правила о поступању у неспорним делима. У њима поред осталих ствари, увршћени су и ови уговори, као и све исправе, које се имају подносити на потврду.

У том одељку о уговорима и исправама нарочито и само стављено је у дужност судији, који та неспорна дела ради, да при поднашању оваквих уговора на потврду, обрати пажњу на то, да и уговорачи пред њим изјаве ту своју вољу и сагласност, да се увери о идентичности уговарајућих лица, као и у опште, да се стара, да формална страна буде у свему испуњена и ништа више.

Са овим смо ваљда на чисто извели, да је друга и последња показана одлука највишег суда правилнија и саобразнија закону.

На нову 1899. год.

Прокупље.

Љуб. Д. Јовановић.

ОПШТА КАРАКТЕРИСТИКА

НОВИХ ШКОЛА У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

ОД

ПРОФ. ЧУБИНСКОГА

ПРЕВОД С РУСКОГ

(Свршетак)

Кривац је, по мишљењу старе школе, био апстрактан појам. Одређујући казну за ово или за оно кривично дело, она се није интересовала личношћу кривчевом. У њеним су очима сви кривци били подједнаки носиоци зле воље, која је захтевала плату. И кад се за поврат већа казна одређивала, и у том се случају тражио само гó факт поновнога вршења кривичнога дела, *пошто је целу казну или само део од ње издржао*; а међутим, кад би се и личности преступниковој поклањала потребна пажња, морало би се пре свега поставити питање о томе, какви су узроци изазвали то лице да поново учини кривично дело, какво је то лице: је ли опасно по друштво, је ли вештак — стручњак у извршавању кривичних дела.

Нова је школа, ставивши на прво место мисао о заштити друштва од кривичних дела, из казне избацила принцип накнаде, који је био сакривен у оним разним нежним изразима, као напр. „потребна наплата“, „правда по заслуги“ ит.д. Казна се мора борити, како она мисли, с личним факторима кривичности, у колико јој је то могућно. Она мора, дакле, ићи за многим циљевима, али јој мора најглавнији бити: да да друштву по могућности безбедност. Казна мора бити према циљу, и зато правда у свакоме новом случају мора пазити, какве је врсте то лице што је пред њом. Наука мора помагати правди да оствари ту намеру, јер она изучава свест криваца и њихове особине.

Што се тога тиче много је урађено. У томе главну заслугу имају заступници италијанске антрополошке школе. Ну они су, на жалост, и сувише брзо скупили дата, која су обрадили, и огласили цео задатак за решен, критички су пак радови, посвећени претресу и оцени њихова решења, доказали, да је у радовима италијанске школе много погрешака и да је још и сувише мало позитивних дата за озбиљне закључке научне.

Осим тога, постављајући начела у изучавању кривичнога света, наглашавано је, да тај свет не представља јединства и самотворности, да кривце не треба испитивати по једноме истом шаблону, како их је, наравно погрешно, стара школа испитивала. Тако је избила мисао о класификацији криваца и о организацији. Ова идеја још није потпуно развијена и разрађена. Усвојена је важност класификацији, ну још се није дошло до њезиног јединства. *Ломброзо*, *Фери*, *Лист*, *Фојницки* и др. предлагали су разне класификације. Конгреси за кривичну антропологију усвојили су једну, међународни савез за кривично право другу, новији законотворни пројекти износе трећу. Ну већ је и то значајно, што је сâм принцип класификације усвојен и што сада добро разликују оштру кривичност, која се зове такође и случајна, од хроничне кривичности (навикнуте, професионалне).

Исто ће тако имати велику будућност и деоба кривичности на сеоску и варошку, коју је предложио *Тард*. Узобраћају ли законодавства пажњу у будуће и на ову деобу, то ће бити, по нашем искреном уверењу, једна од веома корисних рефорама у опште, а нарочито за државе, у којима је претежан сеоски елеменат. Тада ће нестати оне анормалне појаве, да мало мења спољашње погодбе за свој живот варошки елеменат, понајвише пролетаријат, допадајући затвора, који је научио живети и радити у тесним, затвореним, и антисанитарним зградама, док сеоски становник, одвојен од свога пространог поља и навике да живи и ради на отвореном простору; падајући у затвор, трпи много због нагле промене у начину свога живота, и мало налази утехе и у самом раду у затвору, јер је тај рад за њ у највише случајева нов, необичан а за будући живот у слободи у сеоским прилилама неподесан.

Какви се практични закључци изводе отуда што је признато да је потребна класификација криваца? Врло значајни закључци. Нова школа вели да до класификације стоји и организација и промена како система казне, тако и других мера за безбедност. Један је случај напр. кад је злочин извршило неурачунљиво лице. Класичка је школа, полазећи од начела, да дело неурачунљивог не чини кривицу, такве случаје изbacила из круга свога

испитивања и осим неколико изузетака таквог неурачунљивога кривца пуштала у слободу, и због тога је он, наравно, био непрестано опасан по друштвену безбедност. Нова је школа ствар узела сасвим друкчије. Признајући, да неурачунљивога није могућно казнити, она је ради заштите друштва тражила да законодавство нађе нарочитих мера, како би се таква лица издвојила, и са своје стране уз то предложила да се заведу нарочити заводи за чување и лечење анормалних лица у опште, а нарочито заводи алкохолике, који учине кривицу. Само се тада може у друштво вратити лице из такве категорије, кад за то нарочито састављена комисија нађе, да се ово поправило или да апсолутно не може од штете бити по друштвену безбедност.

Даље, идеја се о класификацији криваца огледа и у томе, што се, имајући посла с урачунљивим кривцем, поставља питање: је ли то случајни кривац, новајлија у области кривичних дела или је то огорчени непријатељ друштвени, занатом злочинац. Ради веће правилности закључака том приликом обраћају пажњу како на особине мотива који су изазвали неку кривицу, тако и на начин, како је она учињена. И казна се одређује према оцени свих тих дата.

Ту тачку у учењу нове школе ми сматрамо као основну и особито корисну за будућност. Хуманост је класичне школе донекле била једнострана, јер су је примењивали према тежим и опасним кривцима, као напр. при системи роена мајог *absorbet minorem*, кад је нађено да субјекат одговара за неколико кривица, а тако исто при влади начела, да не треба лицима у поврату мењати врсту казне, прелазећи од блаже ка стројој. Овамо спада честа примена казне с кратким роком одузимања слободе лицима у поврату. — Стара се доктрина држи, напротив, према већини криваца, и сувише строга. Она је проповедала, полазећи од идеје о накнади, да свако кривично дело мора без поговора бити кажњено, док нова школа налази, да у лаким случајевима може бити само условна осуда (с обзиром на случајност кривице, на немање ниских и срамних мотива, с обзиром на сразмерну накнаду оштећеном итд.). Затим, у већини је кодексa система одузимања слободе тако била изведена, да је одузимање права сналазило како окоре-лога зликовца, тако и лице које је први пут учинило

неку кривицу због неодољивости страсти или стицајем прилика, које су слепим случајем искренуле. Најпосле, таква се нивелација опажа и у области осталих казни, напр. затвора, куда су долазила, по одобравању старе доктрине, заједно с лоповима и кесарошима и лица, која су из непажње учинила убиство, кривци т. зв. формалних кривица и других дела, која нису обележена срамним карактером.

Нова је школа пошла сасвим обрнутим путем. Она тражи, класификујући кривце, обраћајући озбиљну пажњу мотивима њихових дела, строгост за најгоре кривце, за окореле и опасне противнике друштвенога реда.

Али иста та школа проповеда хуманост онамо, где је та хуманост најумеснија, и где не може удити друштвеним интересима. Она је против употребе на зло затвора и других мера за казну, од којих гледа да сачува све новајлије на кривичноме путу, и лица, чије погрешке нису обележене моралним кварежем.

Према проматрањима ми налазимо да су неоправдана тврђења, која се износе кад што у нашој литератури, као да се само нехуманост, иначе све што се жели, може тражити у радовима нове школе. Ми се држимо сасвим супротнога мишљења, јер не сматрамо да је истинита она апстрактна сентименталност, од које се занста туђи нова школа.

Усвајајући њезин програм у овом облику, како смо га изложили, од своје ћемо стране само учинити једно ограничење. Више пажње треба поклонити објективној страни престапа, него што то чине нови научници, који су тако много урадили на обради субјективне стране. Мислимо, та ће празнина убрзо бити испуњена, јер и сад нови научници не допуштају условну осуду за тешке преступе, чим посредно признају значај и објективној страни кривице. Али је потребно и непосредно признање. И о субјективној се страни може донекле судити по објективној, крађа и убиство ради отимања подједнако су прожети корисним мотивом; али је други преступ насртај на неоцењено и ненакнадно благо, а у исто време пружа озбиљних сведочанства о свирепости и моралној покварености злочинчевој, те је тако потребно овога огласити за опаснога непријатеља друштву, баш и да је он учинио кривицу први пут. Даље, и интереси друштвени захте-

вају јемство за личну слободу, коју изражава принцип „nullum crimen, nulla poena sine lege“; тај пак принцип находи своје одржавање, кад се призна вредност објективној страни престапа. Нека изгледа неко лице опасно, нека је оно обележено каквом одликом да тежи к штети, не може бити кажњено или каквој мери подвргнуто, према значају његова карактера, и то све дотле, докле кривичну намеру заиста у дело не претвори, у обрнутом ћемо случају добити „читаће из срца“, које је опасније по друштво, него ли што слободно у њем живи неко опасно лице. То увиђају, као што ми се чини, и присталице нове школе, премда се о том неки пут и не изражавају непосредно. Ми овако мислимо с тога, што још откако се почео изучавати кривични тип (о коме ће још даље бити говора) заступници антрополошке гране нове школе нису допуштале да се могу казнити лица, која још нису учинила кривично дело, и ако су она имала све знаке тога типа, пошто су за признање урођене кривичности поставили као битну погодбу поред осталог да већ постоји поврат. Најпосле, највећу ћемо важност објективне стране онда тек опазити, ако обратимо пажњу на интерес оштећенога. Лице, коме је штета нанесена, у праву је да од суда тражи као од носиоца државне власти, да све што може учини, како би се накнадили интереси, кривицом повређени, а те интересе у целини одређује објективна страна кривице, коју је, као што се јасно види, немогућно занемарити. Ако је оштећени претрпео материјалну штету, да му се да задовољење, довољно ће бити да му се надокнади штета; казна пак може искључиво у виду имати државне интересе. У случају, кад је оштећеном нанесена морална штета, може му као компензација служити само казна оптуженога; казну ће свакако ваљати одредити према објективној страни кривице, а не само с обзиром на друштвене интересе.

Ми делимо, као што се види, мишљење нових научника, по коме казнени задатак државин има за главни циљ: заштиту друштвених интереса с помоћу борбе, вођене у духу онога циља — с кривичношћу. Али ми у исто време налазимо за потребно да и о објективној страни кривичнога дела треба водити озбиљнога рачуна, исто тако о правима оштећенога. Само у таком случају

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

суд даје друштву потпуно задовољење и задобива тврду основицу за заштиту у борби са самовољом и насиљем.

Све до сада ми смо говорили о новом покрету у науци о кривичном праву као о целини, не уносећи у претрес тачке неспоразума, због којих се нова школа дели у два (премда и сродна) правца: антрополошки и социјални. Потребно нам је сада да разгледамо главније од ових тачака.

Као централну од њих сматрамо науку антрополошку о кривичном типу и о урођеној кривичности. Ово је учење истакао покретач у напредовању науке, гласовити *Ломброзо*, који је — може се рећи — створио криминалну антропологију. Његова основна мисао гласи: да је за напредовање у борби с кривичношћу потребно да се свестрано изучи кривични свет. *Ломброзо* је дошао до закључка, пошто је стао тако изучавати, пошто је предузео да мери, слика, испитује, проматра и израчунава кривичне објекте — да у криваца преовлађује нарочити тип, обележен маркантним физичким и психичким цртама. Те су црте, по *Ломброзу*, урођене, и према резултатима својих студија он изводи, да је већина преступника с наслеђеним кривичним особинама, т. ј. од рођења намењених злочинству.

Овај тип, како га је *Ломброзо* извео, необично је компликован. Пре свега, злочинац би био на нижем ступњу биолошкога развитка. Он има тако много анатомских, психолошких и патолошких одлика. Што се тиче спољашности, у преступника има маса аномалија у кроју главе и у цртама лица: мала и клинаста форма, исто тако несиметрија у конструкцији лобање, т. зв. чеоне боре, необично развијене вилице, ретки зуби, ћелавост, несразмерно дугачке руке и т. д. И што се тиче унутрашње стране кривци су анормални. У њих је мало развијено морално осећање, или су сасвим без њега, осећање, које обичном човеку даје тачку за наслон у борби да угуши своје злочиначке осећаје. Даље, да у њих нема увиђавности, моћи суђења о последицама, које њихове радње повлаче, како за њих саме, тако и за околину им.

Оцењујући те карактерне црте и поредећи кривце с умно оболелима с једне стране, а са дивљацима с друге — *Ломброзо* је дошао до закључка, да се код криваца с наслеђем показује или атавизам: неоправдана, а че-

сто пута потпуно зверска свирепост, и морално лудило, — или сукцесивна дегенерација или тајна епилепсија или, најпосле, здруживања или мешања споменутих облика. *Ломброзо* не одриче да има умно оболелих и случајних преступника, али за основу класификацији узима пронађени њиме тип урођенога злочинца. Исто тако ученици и једномишљеници *Ломброзови* веле да има тип злочинца с наслеђеним особинама, али се веома колеба проценат таквих криваца према броју осталих злочинаца, како у кога испитиваоца (од 20%—60%).

Ова је полазна тачка у антрополошкој науци била предмет најжешћега критиковања, и данас је одбацују не само присталице т. зв. класичке доктрине, но и криминалисти-социолози. Између њих је разлика само у том, што први веле да у опште нема преступнога типа, а други говоре да има тај тип, само што то није тип кривца с урођеним особинама.

Сетимо се оне потпуно истините напомене *Ферије* да је потребно у ствари изучити кривични свет да би се решило питање, има ли или нема кривичнога типа, — и да није довољно о њему размишљати у тишини свога кабинета, сасвим је природно, да у нашим очима губи сваку силу оно одрицање да има кривичнога типа, које се чини с логичко-апстрактнога гледишта. Ми можемо решити питање у прилог кривичноме типу или против њега само према резултатима, добивеним од компетентних испитивача и посматрача живота казних завода и кривичнога света. Већина од ових последњих изјављује категорички, да је доста походити казнене заводе, па да се одмах стече тврдо уверење, да има кривичнога типа, а и његових разноврсности. *Принс* напр. говори, да се, кад се ступа у ћелију, одмах могу разликовати лица, која су „у поврату“, чак и врста њихова: разбојник, лопов, убица.

Ово говори у прилог да има кривичнога типа, али то још не значи да се признаје и да има „урођених“ криваца, тип који брани *Ломброзо*. У *Ломброзову* су типу смешане такве форме, као тајна епилепсија и морално лудило; специјалисти међутим, како лепо напомиње проф. *Вулфери*, одричу не само да се ове форме удружују, но и да их има засебно. Теорија атавизма, овамо унесена, погрешно се служи аналогijом кривца с див-

љаком, јер ни приближно не одговарају етнографској грађи, о дивљим народима прибраној, оне црте које *Ломброзо* приписује дивљаку. У основи свеколиког материјала *Ломброзова* има претерано цеђење закона о наслеђу, тај пак закон није једини, и према њему стоји закон прилагођивања околини, потврђен многобројним испитивањима. Осим тога сâм закон наслеђа у области кривичности нема фаталне силе. Недостаци и искварене склоности родитељске могу се не само одржати и увећати у потомцима, него и угасити, ако су особине родитељске супротне. Даље, ако је поуздано да се на децу преносе од родитеља по неке особине органске и склоности, напр. ка болестима, — с друге је стране сасвим сумњиво да се наслеђем предају стечене особине. Последњи се основ може потврдити интересним примерима, које находимо у *Принса*: у родитеља без руку и ногу рађају се деца потпуно здрава; у Јевреја се, који толике векове врше обрезивање, рађају деца потпуно нормална.

Ми се више нећемо задржавати на замеркама, које су већ учињене *Ломброзу*, или које му се већ могу учинити због његова типа урођенога злочинца. Таквих је мерака безброј, тешко их не само анализовати но и цигло навести. Према већ до сад објављеноме материјалу ми мислимо да се мора одбацити тврдња да има органске или урођене кривичности. Истина, кривичност, као и сваки занат, може стварати и ствара типове. Она човеку може дати неке знаке, обележја од којих су многе данас тачно открили антрополози. Професионални кривци чине нарочит типичан ред — и отуда и долази тип, исто тако маркиран оригиналним цртама, као год и типови војника, уметника, свештеника и т. д. Али су сви ти типови социјални а не урођени. Природа не ствара ни злочиначки тип, него нарочите погодбе у кривичном животу, које преобрађују и развијају негативне стране људске природе. Зато, не знајући, шта ће у будуће рећи антропологија, морамо признати да она није доказала урођени тип злочиначки. Ми узимамо да тај тип није органски но социјалан.

Према овом, што смо рекли, ми решавамо и другу спорну тачку између антрополога и социолога о упоредној вредности органских и социјалних фактора, у томе

смислу, да се социјалним факторима у преступности мора признати главни значај.

Међутим отуда још то не излази да је могућно сасвим одбацити антропологију, као што мисле неке присталице класичне доктрине. У оним претеривањима антрополошким има зрно истине. Наслеђе, без онога фаталнога карактера, који су му антрополози приписивали, опажа се ипак у човечјем животу, као што је то научним датима несумњиво доказано. Човек, не будући од природе злочинац, још од рођења тече неке психо-физиолошке особине, неке склоности, које се развијају, мењају, атрофирају, и т. д. под утицајем друштвених годинаба, којима ми према томе и приписујемо поглавити значај у кривичној области. Свима је њима основа органска. Неоспорна је заслуга антрополога у испитивању живота и навика криваца. Та испитивања у многоме могу добро послужити правосуђу у његову тешком задатку.

Ломброзо је имао, мислимо, потпуно право кад вели: „од мога рада можда неће остати ни камена на камену, али никада неће погинути идеја, која је мој рад изазвала.“ Та идеја, идеја о борби са злочинством, изучавањем злочиначкога света показала се потпуно подобном за живот. Она је дала живот школи антрополошкој. Њу су усвојили криминалисти-социолози само с том потребном поправком, што социолошка школа тражи да се изучава како злочиначки свет, тако и прилике околине, у којој се он креће и живи.

Са споменутом разликом у погледима на кривични тип и на упоредни значај фактора у кривичности, још нису исцрпене разлике у погледима међу антрополошком и социјалном граном новог покрета. Можемо још истаћи питања о неодређеној казни, о праву оштећенога, о спреми криминалиста, и т. д.

Ну разлике у тим питањима немају тако великога начелнога значаја, да се не би могли споразумети. Да ће с временом до споразума доћи, не сумњамо, јер се у последње доба опажа силна тежња к уједињењу међу антрополозима и социолозима. Антрополози (с *Фери-јем* на челу), као што смо већ споменули, одустају од крајних закључака својих, и усвајају програм, који су истакли социолози.

Готови смо с општим описом нових школа. Ваља нам сада скренути пажњу на приговоре, који се упућују на адресу присталица нове школе. Њима се често пребацује што претерују с негирањем радова класичне школе. Тај је укор оправдан, колико се тиче прошлости. Сетимо се изјава нове школе из првога времена — оне претензије да потпуно избаце кривично право и да га замене новим дисциплинама. Данас ствар стоји сасвим друкчије. Оних претензија мало по мало нестаје. Њих је изазвао ватрени занос због новооткривених хоризоната и полемичка утакмица. Ну када се покрет стао сталоживати и кад су радове нових научника почели озбиљно критиковати, здрава је научна мисао мах отела, она је за увек утврдила значај ранијих правних проучавања за кривично право и у име органског сталног развитка науке пристала уз корисну реформу а не уз научну револуцију. Такво је, према нашем мишљењу, стање постављенога питања у радовима *Ферија*, *Листа*, *Гарофала*, *Принса*, *Торда*, *Фојнишкога* и других виђенијих заступника новoga покрета у разним нијансама његовим.

Споменути укор иде и даље. „Зашто себи присвајате ви — питају заступнике нове школе — све напредне идеје у науци о кривичноме праву? Зар стара школа није размишљала о борби с кривичношћу? Зар она није обрађивала појам о лицима, која су у поврату, систему поступања с малолетним кривцима, идеју о условном ослобођавању и друге потпуно подобне за живот институте? Према чему јој ви умањујете заслуге“?

Наше гледиште о постављеном питању гласи овако: Нова школа не може ударати на то, да су све њене грађевине потпуно самостално подигнуте без икакве свезе са старијом школом. Од једном се никоја идеја не може остварити, ако за њу није припремљено земљиште, ако у ваздуху не лебди ништа њој сродно. Радови су се у новоме правцу могли развијати и задобити признање само за то, што је радовима статистичара, френолога, психопатолога и криминалиста ранијега правца за њих била припремљена основа. Али друго је нешто: износити идеје узгред, обрађити поједине (и ако важне) институте, не уједињујући их у хармониску и систематску целину, а

друго је нешто: увести неку идеју у живот и предложене реформе и институте унети у сређену систему научну, која је од почетка до краја проткана том идејом.

Многи су још до *Бекарија* устајали против тортуре и казне, као што су се многи криминалисти до појаве нове школе трудили да обраде, и у ствари и обрађивали озбиљне научне проблеме, али је *Бекарије* створио нову систему научну, показавши у целини и у сређеном спису све недостатке старе системе. Зато њему иде та заслуга реформатора - покретача. То је исто извела и нова школа у кривичноме праву — и то је њезина заслуга.

Тако, дакле, излагање новог покрета научног довели нас је до уверења, да се тај покрет одликује силом и подобношћу за живот. Више не може кривично право остати апстрактна наука, и једино се оснивати на логичким конструкцијама. Стојећи у тесној вези са друштвеним животом и имајући велики значај за многе гране тога живота, кривично се право као наука мора обазирати на стварне животне погодбе, мора у својим проучавањима обрађати пажњу на резултате од антрополошких и социолошких радова.

Ми с наше стране потпуно смо уверени у такав резултат научне борбе, која, премда се наставља на наше очи, ни приближно није онако ватрена, као што је раније била. Између осталог и у томе видимо јемство за напредак нове школе, што кривична законодавства разних држава почињу нове идеје усвајати, и ако се у тој области прогрес јавља и сувише лагано. Чак и у довољно конзервативним законцима кривичним (руском и аустријском) видимо одјеке од тежања нових научника, што се пак тиче норвешкога и општега швајцарског пројекта, утицај се нове школе на њих показује у доста великој мери. Као карактеран пример овде нам може послужити тај факт, да швајцарски пројекат говори не само о казни, но и о мерама за безбедност; он велику вредност даје навици ка злочинству и скреће озбиљну пажњу на мотиве кривичнога дела.

Поуздано се не може рећи, када ће се морати свршити ова борба између старе и нове школе у науци о

кривичном праву, али ће се свакојако свршити, било раније било доцније. У блиском измиривању и у заједничкоме раду на општем циљу и јесте оно јемство за напредак наше реформоване науке у будућности.

С. Петроград, Децембра 1898.

Тојко Ст. Павловић
капетан-аудитор.

ИЗ СУДНИЦЕ

III.

За прекидање истраге вођене противу презадуженога, надлежан је првостепени суд, а не иследни судија.

(Одлука одељења Касац. Суда).

Више поверилаца презадуженога Д. М. из Алексинца, писмом од 10. децембра 1895. тражили су код алексиначког првостепеног суда, да поменутог дужника одмах стави у затвор:

а.) Што као трговац нема уредно вођених књига;

б.) Што је бојазан да неће побећи у намери, да осујети истрагу противу себе, јер је он још једаред бегао у Влашку и тиме избегао заслужену казну за учињено дело; и

в.) Што је својим падом и вешто изведеним планом у споразуму са својим млађим братом, очигледно ишао на то, да превари своје повериоце.

Према овоме захтеву иследни судија учинио је нужну истрагу, те је нашао: да не стоје предњи наводи, и за то је решењем својим Бр. 629 из 1898. прекинуо истрагу са разлога:

„Да ничим није утврђено, да од стране презадуженога постоји дело лажног банкрутства, те да би имало места стављању оптуженога у затвор.

Докази за ово налазе се у томе, што ничим није доказано да дужник није имао уредно вођених књига; већ, баш на против извешћем судом одређене вештачке комисије тврди се, да су књиге презадуженога тачне и уредне.

Да је тако исто невредећи навод о сумњи за бегство презадуженога, пошто се ничим не доказује.

Да се из сведошбе свију испитаних сведока не може извести ни један од основа подозрења побројаних у §. §. 121.

126. кривич. пост. суд., из кога би се по §. 118. истог пост. беспристрасно судећи, као вероватно узети могло, да је оптужени учинио дело лажног банкрутства. Једно с тога, што је презадужени придржавајући се тачно законских прописа о трговцима, благовремено јавио суду престанак свог плаћања, и што је имао све трговачке књиге, и све их тачно и уредно водио: а друго и с тога, што ни један од испитаних сведока није осведочио ма какву околност или радњу презадуженога, која би по кривичном поступку стварала основ подозрења за доказ кривиче оптуженога.

Изнете од стране сведока околности не могу сачињавати никакав основ и по томе, што се све те околности сведе на то: да је оптужени, пред свој пад под стечај, неку количину од свога еспана шиљао на страну и продавао.

Оваква радња не може се ни почему узети за казниму, по што сваки трговац, за све време трајања његове трговачке радње и фирме, има право да располаже са својом радњом и еспаном онако, како му то његови трговачки интереси захтевају, те је према томе презадужени имао право за време своје трговачке фирме, да тако и ради.

Правилност оваквога рада презадуженога, која искључује сваку казниму радњу, огледа се још и у томе, што је презадужени све те позиције заводио по својим трговачким књигама; те се ни по томе не може извести ни намера за прикривање или лажно банкрутство.

Једина околност и основ, који би могао да остане против оптуженога, било би то, што је он пред свој пад наредио, да се промени трговачка фирма на његовој радњи у Крушевцу; али и та околност отпада, једно за то, што ничим није доказано, да је раније ма кад у Крушевцу постојала фирма Д. М.; а друго с тога што је ово питање о промени фирме Алексиначки првостеп. суд једном расправио решењем својим Бр. 542. настав, да нема места тражењу поверилаца, да се узме у попис и радња у Крушевцу под фирмом „М. М.“ и истим решењем повериоци упућени су, да то редовном парницом код надлежног суда траже и докажу.

Према овоме а по тачци 1. §. 29. крив. пост. суд. и закону о истражним властима од 27. Априла 1895. има се отпочета кривична истрага над опт. прекинути.“

По жалби предњих поверилаца Касациони Суд решењем свога III. одељења од 6. маја 1897. Бр. 2866. уништио је горње решење иследног судије са разлога :

„По §. 27. казн. пост. судс. за доношење решења овакве врсте надлежан је Суд а не иследни судија; па како ово решење није донето од *Колегиума*, већ од иследног судије, то је оно по закону невредеће.“

Услед ових примедба одељења Касационог Суда Алексиначки првостеп. Суд решењем својим од 31. марта 1898. Бр. 3246. прекинуо је поведену истрагу противу опт. Д. и ово је решење остало у снази.

Алексинац Новембра 1898.

Саопштво

Мих. Р. Радивојевић
судија.

IV.

Може ли раздвојено живећа жена, пре окончаног брачног спора, тражити за обезбеду свога примања, стециште своме мужу?

Г-ђа Е. Н. тражила је код лесковачког првостеп. суда на основу оригиналне признанице од 10.000 дин. да суд њеном мужу Н. Н. на основу тач. 4. §. 3. степ. пост. нареди да је намири или обезбеди, или у противном случају да му суд стециште отвори.

Исправа о дугу гласила је овако: „Од моје жене Е. Н. узео сам до сад 10.000 дин., од њених сопствених новаца. Дозвољавам јој, да се за оволику суму осигура, а одобравам, да све моје имање у вароши К. прода и новац узме. Тако исто да узапти и сва моја примања.“ Место, датум, потпис дужника.

На дан одређеног рочишта тужени јавио је, да је болестан, да предстати не може и да ће поднети лекарско уверење о својој болести. Тужитељка, жена дужника, предстала је суду остајући при својем тражењу. У исто време поднела је изјаву мужевљевоу код полицијске власти, у којој је навео:

1. Да између њих брак престаје,
2. Да она себи нађе место и стан где хоће,
3. Да код суда тражи издржање,
4. Да своје ствари издвоји и узме,
5. Да тражи шта има од њега.

Разлог суда. По §. 60. грађ. зак. како права тако и дужности супружника проистичу из брака.

По §. 99. грађ. зак. брак се сматра да је у целости све догле, докле се *Духовним Судом* не предузме нужна радња за раскинуће овога, који је једино и надлежан за расправљање и

решавање брачних парница. Па како се према §. 109. грађ. зак. *муж сматра као глава и старешина куће, с правом за управљање овом и имањем*, а по истом законском пропису (§. 109. грађ. зак.) муж је и *природни заступник своје жене*, која по §. 110. грађ. зак. има дужности припомагати у очувању имаовине, — то у овом случају, како госпођа Е. не подноси никакве доказе, да је предузела ма какав корак код Духовног Суда за развод брака између ње и мужа јој, а без обзира на изјаву његову код полицијске власти као по све ненадлежне, -- њено је тражење да се отвори стениште, над имаовином мужа јој а за обезбеду горњег њеног примања, неумесно, а ово у толико пре, што се према §.§. 39. и 929. грађ. зак. жене удате уподобљавају малолетнима, и свака њихова правна радња подлежи одобрењу мужевљевом, којег Е., као жена дужникова, у овом случају нема.

Шта више из поднете исправе, — признанице — издате од стране дужника види се, да је она ову позајмицу у 10.000 динара својевољно своме мужу учинила, па како се по §. 765. грађ. зак. и ово има сматрати као мираз, онда по §. 766. истог закона муж има права женин мираз уживати и потрошити за све време трајања брака, с обвезом, да за вредност и накнаду истог својим добром јемствује; тим пре што по §. 771. грађ. зак. кад муж и жена нису ништа особито уредили, онда се има држати, да је жена своме мужу као природном заступнику поверила, да о њеном имању бригу води.

Кад то стоји, и кад се из поднете исправе у акту траженог стечаја види, да је дужник госпођу Е. давши јој права и гаранцију за обезбеду и наплату из све његове имаовине, као и његових примања ову довољно обезбедио; то суд налази, да нема места тражењу г-ђе Е. да се над њеним дужником и мужем стениште отвори, па с тога се од истог има као неумесног одбити, с тим да своје подмирење од дужника тражи другим путем. С тога суд с обзиром на §. 776. грађ. зак. и §.§. 304. и 305. грађ. суд. пост. као и зак. о таксама решава, да се тужитељка одбије од тражења као неумесног.

У жалби, поднетој Касационом Суду, представља тужитељка, да је њено тражење основано на исправи, по којој може тражити обезбеђење, одн. стечај, с тим пре, што је муж њу напустио и дао јој код полицијске власти право, да тражи шта има од њега.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Касациони Суд огласио је решење првостеп. суда као на закону основано, а жалбу је одбацио.

Према томе раздвојено живећа жена, пре окончања брачног спора, не може тражити обезбеђење од свога мужа за своја при- мања путем етецишта.

Саопштио

М. Ст. Драгутиновић

писар лесков. првостеп. суда.

Према чл. 9. и 10. зак. о српској класној лутрији на- бавка страних срећака није забрањена ако нису набављене у цели препродаје.

Господин Министар Правде актом од 5. Децембра 1898. № 15996 доставио је Касационом Суду представку Господина Министра Народне Привреде од 3. истог месеца № 7538, којом моли, да му Општа Седница Касац. Суда даде мњење о следећем питању:

„Да ли по чл. 9. и 10. зак. о Српској држав. Класној Лутрији могу бити кажњена:

а, лица, која бавећи се послом на страни купе тамо какву страну недопуштену срећку, па је при повратку у Србију собом понесу, и она се ту у њихову претежању ухвати? и

б, лица, која из Србије преко поште набаве какву страну недопуштену срећку, чије је место плаћања по правилу на страни.“

Касациони Суд на основу §. 16. тач. 2. свога устројства у својој Општој Седници од 17. Децембра 1898. године № 10025 узео је у претрес предложено питање и донео је следећу одлуку:

Да је одредбом чл. 9. и 10. зак. о Српској Држав. Класној Лутрији, забрањена куповина и продаја страних срећака у Србији. Пошто се ове одредбе појављују као заштитна мера против растурања страних срећака у облику ширговине, на штету наших домаћих; и пошто се у њима ништа не говори о страним срећкама, које се за личну потребу купе на страни и собом пренесу у Србију, или се са стране набаве преко поште, — има се разумно узети: да набавка оваквих срећака није забрањена, и по томе да лица, код којих се оне пронађу, не могу бити кажњена, ако се према количини срећака, карактеру тих лица и начину занимања не да закључити: да су срећке набављене у цели препродаје.

Саопштио

Б. С. Чохаџић

СТРАНО ПРАВОСУЂЕ

I.

Може ли бити крађе електрицитета?*)

Касациони Суд у Риму, у седници својој од 1. (13.) Јула 1898., решио је, да је противуправно одузимање електрицитета *крађа*.

Случај, о коме је реч, овај је: Оптужени везао је своју жицу за електричну спроводницу, која је била у суседству и тим је начином добио потребну струју за своје лампе. Суд у Аквили осудио га је, али Апелациони Суд ослободи га, јер нема казненог законског наређења, пошто итал. крив. закон (чл. 402.) захтева за крађу покретну ствар.

Разлози Касационога Суда у главном ови су:

За заштиту права својине у опште служи очување непокретности против узурпације, гаранција нетелесних права и казнено-правна норма, која својину свију покретних ствари штити казном крађе. Последње наређење, чл. 402. крив. зак., извесно се не односи на нетелесна права, која *nulla continentur loco* и само *juris intellectu* постоје, али оно се односи свакојако на све покретне ствари, које у своме материјалном или правном постојању могу подпасти под *contrectatio*. Електрицитет има правна својства покретне ствари; јер то својство припада свачему, што се може имати у државини, што има неку вредност и што се може с места узети; а ова три знака има код електрицитета.

Околност, да је електрицитет нетелесна ствар, не може јој одузети својство покретне ствари, а то је чисто физикалско и материјално својство.

За тим се упућује на извештај сената ка чл. 331. пројекта крив. зак. а садањем чл. 402. У том извештају вели се: „Хтело се једним додатком узети обзир на крађе гаса, електричне светлости и др. сила, које се не мере. Али тај је предлог излишан одн. одузимања поменутих флујида, јер је код њих својство покретне ствари очевидно, а могу постојати други моменти дела, који се траже за појам крађе.“

*) О теми овој види:

„Бранич“ 1898. бр. 19.

„Полицијски Гласник“ 1898. бр. 36. и 47.

Преваре нема, јер нема обмане, којом би се други завео у доброј вери, а нема ни повреде туђих ствари, јер нема елемента разорене или оштећене ствари, која се код крађе одузима ради користи.¹⁾

УСЛОВНО ПОМИЛОВАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Немачкоме државноме сабору поднео је министар правде извештај о наређењима која постоје у већим немачким државама о условном помиловању и о досадањим резултатима његове примене. Из тога извештаја види се ово:

Укупан број случајева, у којима је до 1. XII. 1898. у савезним државама, од којих постоје податци, наступило прекидање извршења казне с изгледом на касније помиловање, — износи 15.063. Од тога броја пада на Пруску 10.075, на Баварску 1938, Саксонску 814, Виртембершку 599, Баденску 671, Хесен 93, Меклембург 192, Олденбург 61, Елсас-Лотарингију 618. О старости осуђених чини се разлика између лица, која су навршила 18. годину, и оних, која су старија. У Баденској је прекидање вршено само за малолетне осуђенике, а у осталим државама већим делом у њихову корист. У Пруској, где постоје тачни податци о молбама за одлагање издржавања казне, долазе од 10.933 молаба 2607 (23·8%) на одрасле, а 8326 (76·2%) на малолетне, у Баварској од 2034 молаба 83 (4·1%) на одрасле, а 1951 (95·9%) на малолетне. За остале савезне државе постоје податци о старости осуђених, којима је одлагање одобрено. Процент одраслих, којима је одлагање одобрено, износи у Хесену 33·3, Елсас-Лотарингији 21, у Меклембургу 20·3, у Саксонији 17·3, у Виртембургу 6·8, у Олденбургу 3·2.

Врше кажњивих дела, за која је одлагање тражено или одобрено, нису једнаке у свима савезним државама. У Баварској н. пр. од 2034 молаба односиле су се 1278 молаба на иступе, или преступе по закону о шумама: 657 случајева тицали су се преступа, а само 99 злочина. У Елсас-Лотарингији од 618 случајева, у којима је одобрено одлагање, било је 365 случајева иступа. Напротив у Виртембургу, Саксонији, Бадену, Меклембургу и Олденбургу већи део одобрених одлагања односи се на преступе, а међу њима највише на крађе и утаје. За Пруску нема података о врсти кажњивих дела.

¹⁾ По саопштењу Др-а Блас-а из Цириха у Deutsche Juristen-Zeitung, од 15. I. 1899. Том приликом упућује писац на своје дело: „Das Rechtsgut der Elektrizität im Civil- und Strafrecht.“ Zürich 1898.

У свима савезним државама предвиђено је условно помиловање само за *лакша кажњива дела*. Према томе наступа у Баденској одлагање казне са изгледом на помиловање у опште онда, кад казна не прелази три месеца затвора. У осталим савезним државама предвиђена је највећа казна затвора, а само изузетно може се тражити одлагање кад је већа казна. У Пруској, Меклембургу и Елсас-Лотарингији највећа је мера шест месеци; у Баварској, у Виртембургу и Олденбургу три месеца. Но у већини случајева тиче се одлагање казне за затвор до шест недеља.

Трајање рока, у коме има да се опроба одлагање, износи у Хесену пет година; у Саксонији три године; у Пруској у већини случајева више од две године; у Виртембергу, Баденској, Меклембургу, Олденбургу и Елсас-Лотарингији одређено је то време већином на две године, а само по некад и мање.

Поуздана слика *резултата* добивених о одлагању извршења казне са изгледом на касније помиловање, још није постигнута, јер је посматрање још и сувише кратко. Само за поједине савезне државе може се, према сабраном материјалу, учинити сравњење. Према томе у Баварској, Виртембергу, Олденбургу и Елсас-Лотарингији од лица, којима је одлагање казне одобрено, три четвртине су се показала тога достојна. У Пруској наступило је 1421 помиловање, а у 607 случајева прекинуто је одлагање за време рока, у коме су се имала опробати дотична лица. У Баденској је од 671 случајева условног помиловања наступило 80 опозивања, у Хесену од 93 случајева 10 опозивања, у Меклембургу на 192 случаја 13 опозивања.

ЧИТУЉА

Др. Павле Хиншијус чувени професор берлинског университета, један од најславнијих представника науке о црквеном праву католика и протестаната, умро је 1. (13.) децембра 1898.

Рођен је 13. (25.) децембра 1835., у Берлину. Већ у 19. год. постао је доктором права, био је из почетка у судској струци, а 1859. хабитирирао се као приватни доцент у Берлину. У год. 1860. и 1861. предузео је научно путовање по Италији, Шпанији, Француској и Енглеској. Затим је постао редовним професором права у Хали, после у Килу и Штрасбургу, а 1872. у Берлину. Ту је кроз 53 семестра, до лета 1898., са великим успехом

пред благодарним слушаоцима држао своја предавања из црквеног права, грађанског поступка, пруског грађанског права и породичног права по грађанском закону. Год. 1883. именован га је универзитет у Болоњи почасним доктором.

Хиншијус био је врло плодан писац. Гвоздена вредноћа, неуморна радна снага, ванредно памћење, велика правничка, филолошка и историјска наученост, дале су му могућности, да брзо и темељно ради. Велики број његових дела то сведоче. Главно му је дело у 6 великих свезака: *Die (Katholische) Hierarchie und die Leitung der Kirche durch dieselbe*. То монументално дело, и ако није довршено, остаје ризница богатог знања и извора за радове на пољу Црквенога Права.

Као правник Хиншијус није био само учитељ и научник; он је имао утицаја и у практичном животу. Био је члан разних великих удружења, члан немачког Сабора, а затим до своје смрти члан Горњег Дома.

У науци и животу показао је Хиншијус свагда своје убеђење у самосталном мишљењу и одлучној вољи, без обзира на благовољење ма са чије стране. Никад се није устручавао од отворене борбе нити се бојао ма чијег непријатељства. Био је свагда пријатељ својим пријатељима, а поуздан саветник својим сурадницима на пољу науке и својим ђацима.

Наука, нарочито немачка правна наука, изгубила је много у њему.

* * *

Др. Карл Ото Милер старешина правног факултета у Лајпцигу и члан Апелационог Суда, умро 1. (13.) децембра 1898. у Лајпцигу.

Родио се 30. Априла 1819. у Витенбергу, а промовирао је 1842. год. у Хали, где је 1844. постао приватним доцентом, године 1851. постао је редовним професором у Грајфсвалду, а исте године позван је у Лајпциг. Од 1858. био је у исто доба члан Апелационог Суда. Год. 1859. постао је редовним професором римскога права, а од 1869. примио је и професору саксонског приватног права.

Милер је био многостручан правник. Први његови радови односили су се на кривично право, а својим 1858. издатим ванредним делом: „*Lehrbuch der Institutionen des Römischen Rechts*“ стекао је гласа као један од првих научара тога права. Велико његово дело о саксонском приватном праву није довршио.

Милер је за време свога дугогодишњег рада био одликован и од разних научних корпорација, као и од грађанства и власти. Наука губи у њему велика истражиоца и знатна научника.

* * *

Чеда Мариновић, дугогодишњи адвокат нишки умро је 4. ов. мес. у Нишу и сахрањен је уз учешћемногобројних пријатеља и познаника. На погребу опростио се у име другова и пријатеља г. Д. Илићановић, адвокат, лепом посмртном речи, у којој је изнео живот и рад пок. Чеде.

Он је рођен 1845. у Ивањици, а свршио је 1866. правни факултет на нашој Великој Школи. По свршеном школовању био је неко време у судској служби. Слободни дух његов тежио је за већим јавним радом и услед тога се 1871. појављује на пољу журналистике као уредник „Трговачког Гласника“. Тадање стање штампе прекинуло је издавање тога листа и за то је после год. дана принуђен био Чеда, да оде из Србије. Тада је покренуо у Пешти други трговински лист на српском, немачком и мађарском језику под именом „Српски Лојд“. Кад су наступиле повољније прилике у Србији, вратио се у Београд и ту је издавао неко време „Трговачку Кореспонденцију.“

Кад је напустио тај лист, он је положио адвокатски испит и посветио се позиву јавног правозаступника што је остао до своје смрти, — у почетку у Београду, а по ослобођењу нових крајева настанио се у Нишу.

Своме позиву одговарао је пок. Чеда у пуном смислу речи. И у кривичним и у грађанским парницама он је са великим правним знањем заступао поверене му интересе. Био је марљив, човек од осећаја и добра срца, добар отац и друг.

Вечна му памет!

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ

Internationale Rechtshilfe in Strafsachen. Beiträge zur Theorie d. positiven Völkerrechts d. Gegenwart. Mit e. Sammlung v. Auslieferung- u. Fremdengesetzen. Von Prof. Dr. v. Martitz. Leipzig. H. Haessel, 1888. I. Abt. — 1898. II. (Schluss) Abt.

Има скоро 10 година, како је изашао први одељак овога дела, а сада је угледао света други, већи и важнији одељак.

Кад се расмотри обилати материјал, који је писац у другом одељку сабрао и у коме је изложио не само читав систем међународног кривичног права, него и потпун историјски развој права о издавању криваца, — онда се лако може појмити, да је аутор за тако огроман рад требао пуних девет година. Дело је прави производ научног истраживања, сабирања и критичког пречишћавања, и као такво значајан добитак за правничку књижевност. Мало грана правне науке могу се похвалити са тако богатим историјским развићем, као ова.

Главна пажња посвећена је праву издавања, али то и јесте најтежи и најзамршенији део међународног кривичног права.

Аутор је исцрпно обрадио и догматичну страну права прогонства, затим казнено судство о злочинима извршеним у иноземству, државну принадлежност у међународном кривичном праву, као и право издавања. Све је то изложио по постојећим правним изворима, а не по философским апстракцијама и жељама. Он је с пуним правом избегао, да изводи теорије из општих правних начела, него је претпоставио, да из важећих државних наређења и из државних уговора развија правна начела и да из њих састави систематску целину. И у овоме послу држао се историјског пута, којим су државе дошле до правила која данас признају, те тако је изложио не само све, о чему постоји општи споразум, или што је спорно, него је извео и закључке за будућност.

Дело ово заслужује сваку пажњу по предмету међун. кривичног права.

D. J. Z.

* * *

У штампи је г. Живка М. Милосављевића проф. Вел. Школе: *Римско приватно право*. Ручна књига за школску потребу. — Књ. I. увод, извори, историја и споменици римскога права. Лично, статусно и породично право.

Мило нам је што можемо нашим читаоцима објавити, да је први део Римског приватног права ушао у штампу. Познавајући писца као неуморног радника, ми обраћамо за сада пажњу на ово дело, а надамо се да ћемо скорим имати прилике јавити, да је довршено, и тада ћемо опширније о њему проговорити.

В Е С Н И К

Народна Скупштина. Њег. Величанство Краљ закључио је 11. ов. мес. беседом седнице Нар. Скупштине, сазване у Нишу, у редован сазив за 1898. годину.

* * *

Касациони и Апелациони Суд извршили су 2. ов. м. коцком распоред судија за поједина одељења. Према томе распореду састављају у *Касациономе Суду* :

I. Одељење : председ. Касац. Суда, г. Др. Стојан Вељковић, судије г. г. Ђорђе Симић, Јован Стефановић, Илија Јагодић и Аврам Шокорац;

II. Одељење : председавајући судија г. Алекса С. Јовановић, судије г. г. Драг. Ж. Петровић, Лазар Поповић, Петар Чоловић и Никола Петровић;

III. Одељење : председавајући судија г. Арон Нинчић, судије г. г. Димитрије Ђ. Миловановић, Светозар Јањић, Милан Јоксић и Коџа Радовановић.

У *Апелационом Суду* састављају:

I. Одељење : Председник Апел. Суда г. Милош Трпезић, судије г. г. Јован Николић, Ђорђе Гинић, Божидар Мутавџић и Петар Пачић;

II. Одељење : Председ. судија г. Стеван Вуковић, судије г. г. Марко Ђорђевић, Анта Боди, Настас Антоновић и Алекса Васиљевић.

* * *

Св. Савска прослава на Вел. Школи. Патрон српских школа и велики народни просветитељ прослављен је и ове године на Великој Школи свечано и достојно. После освећења водике држао је говор овогодишњи ректор и професор г. Гл. Гершић, износећи рад Св. Саве не само на просветном и црквеном пољу, него је нарочито истакао и расветлио рад и успехе Св. Саве у политичком животу старе српске Краљевине и претставио је, каквог је значајног утицаја имао Св. Сава на односе краљевске му браће, као и улогу његову у међународним односима суседних владалаца према српским краљевима. Тиме је прешао на главну тему своје беседе, претстављајући тежње појединаца и друштава, која данас теже за тим, да међународне спорове измире путем посредовања и компромиса. — После свршене беседе ректорове, објавио је декан темате и слушаоце, који су одликовани Св. Савским наградама Њег. Величанства Краља

Александра I., а по расписаним питањима правног, философског, (оде. математичког, јестественничког, филолошког, лингвистичког) и техничког факултета.

Темат правног факултета гласио је:

Пропорционална и прогресивна пореза. Из којих начела испису принципи: пропорционалности и прогресивности (с обзиром на теорије о правничком порезивању). Како је и са каквим успехом примењивана прогресивност на пореске облике у државама Јевропе, Азије и Сев. Америке, и код нас?

За овај темат добили су:

Прву награду уз особену похвалу г. Велимир Бајкић, свршени правник;

Другу награду г. Стеван Лукић и г. Живко Тадић, правници треће године;

Трећу награду г. Доменико Д' Андреја, правник треће године.

Вреди да се изнесе мишљење професора г. Алексе Борисављевића и г. Д-ра В. Вељковића о раду г. Вел. Бајкића. Они у својој оцени веле ово:

„Четврти рад који обухвата пуних 45 писаних табака и две таблице, једна је читава монографија о порезама. Он карактерише писца као мислиоца, који је много прочитао, без мало све, што о постављеном питању постоји у финан. литератури. Не само да је огроман материјал прелистао но и савладао. На свакој страни показује се његов критички дар, који ништа не прима на веру, па ма то долазило и од неоспорно најпризнатијег научара. Често и онеме, коме се на први поглед не би имало у његовим назорима ништа замерити, нађе слабу страну те га вешто нападне. Кад од кога аутора што дословно позајми, увек значи наводницама, и цитира место из његовога дела. То чини потпуно савесно и онда, кад што само узгред цитира или на свој начин преради.

Рад је овај истина испео опширнији ђалеко, но што се могло очекивати од једнога темата, али морао је тако опширно испати, кад се постављени задатак схвати, као што га писац схватио. Јер је у циљу да покаже, како се дошло до назора и предлога пропорционалности и прогресивности порезе, пошао са порескога разлога, што га је неминовно одвело постојећим теоријама о порези. И онда шта је могао друго но да их изложи и прокритикује, што је у осталом са великом вештином и знањем учинио.

Он се истина не одушевљава ни пропорционалношћу порезе, као што се неда завести ни примамљивим гласом прогресивности, те нам износи мане и добре стране једне и друге, покушав најзад да их дегресивношћу помири, што му је не може бити боље испало за руком.

За овај рад може се и без најмање претераности тврдити, да не само да је одличан темат за Св. Савску *I. награду уз особену похвалу*, коју му је правни факултет одредио, већ да треба да се оцени и као једна дисертација. —

Са искреним задовољством бележимо овакве успехе на нашој Вел. Школи.

* * *

Катедра за црквено право на Вел. Школи, која је од више година установљена, попуњена је сада избором правног факултета и Савета Вел. Школе, а изабран је за хонорарног професора г. Др. Чедомиљ Митровић, који је као државни питомец свршио на страни Духовну Академију и права, и постигао докторат из правних наука. Од свију досадањих кандидата г. Др. Митровић је први са потпуном квалификацијом. Као што је познато, раније расписани стечаји за попуњење те катедре нису имали резултата, јер од пријављених кандидата није могао бити извршен избор.

* * *

Нова катедра на париском универзитету. У прошлом летњем семестру отворена је на правном факултету у Паризу нова катедра за *Римско Јавно Право*.

* * *

Дисциплинарни Суд. На предлог Министра Правде постављени су Краљевским указом од 1. ов. мес. у дисципли. суду:

За председника: г. Ђорђе Стефановић, председник Главне Контроле,

За чланове: г. Живо Недић, члан Гл. Контроле; г. Петар Чоловић, судија Касац. Суда; г. Аврам Шокорац, судија Касац. Суда; г. Јован Бадемлијић, управник Држ. Штампарије; г. Димитрије Петровић, председник Пореске Управе; г. Светозар Мајор-Марковић, I. књиговођа министарства финансија.

За заменике: г. Јеврем Новаковић, начелник министарства народне привреде; г. Марко Ђурковић, начелник министарства

грађевина; г. Јован Николић, судија Апел. Суда и г. Никола Нинић председник београде. првост. суда, подунавског округа.

* * *

Унапређење. Многозаслужни шеф наше званичне статистике г. Богољуб Јовановић постављен је Краљевским указом од 14. ов. мес. за начелника I. кл. статистичког одељења министарства народне привреде.

* * *

Нов правозаступник. Министар Правде поставио је г. Бранимара Рајића, б. јавн. правозаступника, пошто је испунио законске услове, за јавн. правозаступника за вар. Београд.

Б Е Л Е Ш К Е

Адвокатски страјк. Због неког сукоба са судом у Аликанте сви тамошњи адвокати обуставили су рад код суда. Председник судски известио је о томе министра правде у Мадриду, тражећи упутства због овог догађаја.

* * *

Трошкови за даћу. Аустријски највиши суд решио је пре неколико дана по тужби еродника, који су тражили накнаду трошкова за убијеног им рођака, да кривац осим осталих судских трошкова мора накнадити трошкове за погреб као и трошкове за уобичајену даћу, коју породица умрлога приређује најближој родбини и пријатељима погинулога.

И С П Р А В К А

У чланку „Шавилац и Тепачија“, у претходном броју листа, треба исправити следеће погрешке:

— На страни 12-тој у 10. реду, место броја „1840.“ треба читати „1480.“; а у 26. реду, место речи „одредба“ треба да стоји „одредбама.“

— На страни 13-тој у 19. реду, после речи „зидање“, долази овај наставак „градава и богомоља. Нема сумње, да је у ову врсту државних радова, долазило још просецање.“

УРЕДНИШТВО

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ И УПИС У ЧЛАНСТВО УДРУЖЕЊА

Са 1. Јануаром ступамо у нову годину и зато молимо све чланове и претплатнике, да одмах обнове претплату.

Оне другове наше, који се још нису уписали за редовне чланове удружења, молимо, да то одмах учине, јер је удружење, поред осталих својих задаћа, позвано, да заступа и интересе адвокатскога реда. Годишњи је улог за њих 24 динара.

Све остале правнике у Србији позивамо и молимо да се упишу за ванредне чланове удружења, а годишњи је улог 16 динара.

Адвокати, судије и правници ван Србије могу такође бити чланови удружења и ми их најусрдније позивамо, да се у чланство упишу. Годишњи улог за њих износи 20 франака у злату или 20 круна.

Сви чланови удружења, редовни или ванредни, из Србије или ван Србије, добијају бесплатно орган друштвени „Бранич“, као и друга издања друштвена по нижој цени.

„Бранич“ излази 1. и 16. сваког месеца, у свескама од најмање 3 табака.

Претплата за нечланове стаје:

У Србији:	Ван Србије:
На годину 16 дин.	Годишње . . . 20 фр. или круна
„ пола године 8 „	Полугодишње 10 „ „ „
„ четврт године . . . 4 „	

Улоге и претплату у Београду прима благајник друштвени г. Димитрије Гадић, правозаступник, а у унутрашњости примају друштвени повереници.

Све поште у Србији и ван Србије примају прешилашу на наш лист.

Улози и претплата из места ван Србије, може се најподесније шиљати упутницом.

Београд 1. Јануара 1899.

О Д Б О Р

Удружења јавних правозаступника у Србији.

ГОСПОДИ ПОВЕРЕНИЦИМА

Обраћамо пажњу и молимо их, да одмах обнове претплату за чланове редовне и ванредне, као и претплатнике, да прикупљену претплату пошаљу благајнику друштвеном у Београду заједно са тачним списком свију, којима се лист има слати, — да се експедиција неби реметила.

Како ће судски чиновници полагати претплату у суду, то отпада за г.г. поверенике сав рад око уписа њиховог и прикупљања претплате од њих.

Пошто је улог за ванредне чланове изравнат са претплатом, то одбор сматра све правнике, који „Бранич“ примају и целу годишњу претплату у 16 динара положи, као ванредне чланове удружења.

Адвокати могу бити само редовни чланови. Њихов улог износи 24 динара годишње, а наплаћује се полу-годишње у напред.

Вересију из прошле године ваља одмах наплатити и благајнику послати.

Одбор

Удружења јавних правозаступника.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ПОВЕРЕНИЦИ

УДРУЖЕЊА ЈАВНИХ ПРАВОЗАСТУПНИКА

І. У СРБИЈИ

- Алексинач: Сава Маринковић
- Ваљево: Марко Ђуричић
- Врања: Драгом. Савић
- Г. Милановац: Коста Борисављевић
- Зајечар: Михаило Јоцић
- Јагодина: Драгутин Пећић
- Књажевац: Сима Клапаревић
- Крагујевац: Чеда Радовић
- Крушевац: Богдан Златић
- Лесковац: Коста Протић
- Лозница: Влад. Илић
- Неготин: Иван Павићевић
- Ниш: Петар Благојевић
- Пирот: Сава Л. Врачевић
- Пожаревац: Стева Максимовић
- Прокупље: Љуб. Д. Јовановић
- Смедерево: Коста Тимотијевић
- Ужице: Страхиња Поповић
- Шабац: Драг. Н. Солдатовић
- Чачак: Алекса Радуловић
- Туприја: Жив. Пандуровић

ІІ. ВАН СРБИЈЕ

Д-р Алекс. Љ. Митровић, уредник „Српског Гласа“ у Задру, за Далмацију;

Миле Дожић, секретар Вел. Суда на Цетињу, за Црну Гору;

Д-р Влад. Чобанић, одвјетник у Митровици, за котаре: митровачки, шидски и илочки, Сремске жупаније;

Д-р Гига Авакумовић, одвјетник у Земуну, за котаре: земунски, ст. пазувски, иришки и румски, Срем. жупаније.

Д-р Милан Гађански, одвјетник у Панчеву, за Панчево и околину.